

בית-גורדון בדגניה

(פרט לכפולים, המיועדים להשאלה). הכרטיסיה שלנו מונה כיום קרוב ל-56,000 כרטיסים. הביבליוגרפיה העברית למדעי הטבע והחקלאות מכילה למעלה מ-34,000 יחידות, ונעשות הכנות לפרסמה בדפוס. החלק הלועזי של כרטיסייתנו צולם, עם יתר הספריות למדעי הטבע ולמדעים שימושיים שבארץ, בשביל המיקרופילם, שהמועצה המדעית של הממשלה מכינה לשמושם היעיל של בעלי מקצוע. עלידי המרכז לתרבות יצאה לאור חוברת שלנו בת 120 עמ' בשם "בטבע ובכפר", והיא — לקט ביבליוגרפי של סירי פורים, אגדות, שירים ומחזות מחיי הטבע והחקלאות; חוברת זו מיועדת לשימושם של מורים וגננות, עורכי מסיבות ומסדרי מקראות וילקוטים. כרטיסיה של תווים (בצירוף הטכסטום) לשירים מחיי הטבע והכפר ולזמירות של חגי הטבע, שאנו עוסקים בהכנתה, עשויה אף היא להביא ברכה בשטחים, שערכם התרבותי והחינוכי אינו מוטל בספק.

עבודת בית-גורדון נעשית בידי אנשים מעטים (3½ עובדים) ובאמצעים מצומצמים. מחמת המחסור הכפול הזה, אנו נאלצים להסתפק בשמירת הקיים במוסד ובהמשכת פעולותיו החיוניות ביותר, ואין אנו מספיקים להרחיב את העבודה אלא בקצב איטי ותוך מאמצים גדולים.

אגירה

יש לבית גורדון אספים מדעיים הגונים של צמחים, בעלי-חיים ודוממים. אוסף החרוץ קים שלנו הוא בעל ערך מיוחד. מחוסר זמן, אין נעשית עתה, בדרך כלל, מלאכת איסוף מתוכננת. גם לעיבוד האספים הקיימים אין אנו נזקקים אלא במידה, שזרם החיים במוסד תובע זאת במפגיע, ובמגמה לשמור על הקיים. רק אספי העופות והיונקים הורחבו בשנה האחרונה ומספר האדרים והשלחים גדל במידה ניכרת. אוצר הספרים שלנו התעשר הרבה בכמות ובאיכות. מספר הספרים מגיע ל-17,000

שימוש

בית-גורדון עומד תמיד לשירותם של הקלאים ושל כל העוסקים והמתעניינים במדעי הטבע. אין ספק, כי המוסד היה יכול לשאת ברכה מרובה יותר, אילו היו לנו התנאים הדרושים לכך ואילו היתה שעתנו פנויה להתמסר יותר לשטח-פעולה עיקרי זה. עם זה אין לזלזל בתועלת, שהביא בית-גורדון גם בתנאי המצוקה, שהוא נתון בה כל הזמן.

מאז נפתח המוסד — למעלה מ-9 שנים — נזקקו לו (המספרים הבאים הם סיכומים לסוף מאי 1950): 15.243 לומדים ומעיינים, שלמדו בו 36.909 שעות והשתמשו ב-36.756 ספרים. נוסף על אלה בקרו במוסד כמסיירי רים 116.843 איש; כמחציתם — תלמידים ונוער. כמעט כל הסיורים מלווים הסברה על א. ד. גורדון, על בית-גורדון ועל האספנים השונים.

שימושים אחרים של בית-גורדון: (א) הגדרה של עצמי טבע, המגיעים אלנו מכל חלקי הארץ מחקלאים, ממורים ומשוחרי דעת אחרים. (ב) הדרכה ביבליוגרפית ומי תודית ניתנת בעל-פה ובכתב לכל מתעניין

במקצועות הטבע והחקלאות. (ג) המוסד מש"איל לבתי-ספר עצמי טבע, מן הכפולים שב-אספיו, לצרכי לימוד ותערוכה. (ד) לבית-גורדון תחנה מיטיאורולוגית משוכללת, ה"מוסרת את נתוניה — בהסכמת השירות ה"מיטיאורולוגי של משרד התחבורה, שלמ"רותו היא כפופה — לכל הזקוק להם לצרכי מחקר או שימוש מעשי.

מחקר

בבית-גורדון נעשית עבודה שיטתית רצינית בחקר החי והצומח בכלל, ושל בקעת כנרת בפרט. ביחוד נתונים מאמצינו לחקר עולם החי, וביתר יחוד — לחקר החרוקים. נצטברו בידינו נתונים מדעיים רבים וחי שובים, הם דורשים את השלמתם, עיבודם והוצאתם לאור. אולם אף באגף נכבד זה נתקל המוסד במחסור חמור של זמן ועובדי דים מקצועיים נוספים — ואין העבודות מגיעות לגמר, ופרסומן נדחה משנה לשנה. בית-גורדון משווע להעצמת פעלו, להרחבתו ולהתאמתו לממדי המדינה ולצרכים החיוניים שנתרבו.

י. פלמוני